

задній план. З іншого боку, літературна діяльність починає формуватися як професія. Колись залежна від багатих аматорів та меценатів, вона потребує рентабельності справи. Письменники піднімають питання авторського права і права власності на літературні видання.

Саме тоді, за якихось двадцять років (з 1800 по 1820 рр.), нові винахідники цілком змінили техніку книгодрукування: це був металевий друкарський станок, машина, що швидко друкує з циліндром, парова машина. Вже в кінці правління Наполеона за одну годину можна було надрукувати більше аркушів, ніж п'ятнадцять років тому за цілий день. Наближалась ера великих накладів.

Наслідки таких змін були дуже значущими. Найперше, бо письменник втратив зв'язок з великою кількістю свої читачів. Лише культурна еліта ще продовжувала брати участь у створенні впливової літературної думки, безпосередньо або через критику.

Тепер вже не можна було ігнорувати масу читачів – віднині на них спиралась книговидавнича справа, вони забезпечували її дохід.

Не останню роль зіграло тут пробудження суспільної свідомості. Читальні, бібліотеки, дешеві видання романів все глибше «просувають» книгу в ті прошарки, для якої її відкрили досягнення Просвітництва. Книга стає знаменням революційної думки 1848 року, зброєю в руках народу.

Перші ознаки нового, п'ятого поступу, з'явилися в Англії. Тут, раніше ніж будь-де, далися взнаки неминучі наслідки індустріалізації. Книжкову новинку продавали тоді за ціною, яка не змінювалась аж до Другої світової війни.

Але це були лише початки. Навіть якщо Англія завдяки швидкому розвитку своїх міст ще мала деякі поступу в цій області, то більша частина інших цивілізованих країн читала те, що пропонували їй кіоски – спотворені репродукції давніх класиків, сентиментальні романи, народні перекази, пісенники та інші видання.

Отже, як свідчить історія, книга, яка з'явилась спочатку як допомога для людської пам'яті, згодом стала «джерелом знань». Тепер це і підручник, і розвага. Тому чим цивілізованішою ставала людина, тим більше книга ставала саме соціальним явищем, тим більшу роль вона відігравала в суспільстві.

1. Бутенко И.А. Читатели и чтение на исходе XX века: социологические аспекты. – М.: Наука, 1997; 2. История книги. Под ред. А.А.Говорова, Т.Г.Куприяновой. –М.: Изд-во МГУП «Мир книги», 1998; 3. Ленский Б.В. Книжный маркетинг. Рынок продавца или рынок покупателя. Книга. Исследования и материалы. Сборник 75. – М.: TERRA, 1997; 4. Соловьев А.И. Плюрализм современной книжной культуры: пути удовлетворения потребностей в книге. // Книга. Исследования и материалы. Сборник 60. – М.: Изд-во «Книжная палата», 1990; 5. <http://referats.5-ka.ru/41/index.html>.

Бурдель А. М. *

Об'єднання Німеччини в 1989 році

Федеративна республіка Німеччина розташована в центрі Європи. Державна територія цієї країни становить 357000 кв.км. Населення Федеративної республіки Німеччини 83 млн. мешканців. Столиця-Берлін [1, с.67].

Німеччина має дуже багату історію. Ще у минулому, вважалося, що відомо точну дату початку німецької історії: 9 рік нашої ери. Того року Армініус, князь німецького племені херунків, завдав поразки трьом римським легіонам у Тевтобурзькому Лісі. Армініус, про якого детальніше нічого не відомо, вважався першим німецьким національним героєм. У 1838-1875 рр. біля міста Детмольд йому був споруджений пам'ятник.

Процес формування німецької нації тривав багато століть. Слово «німецький» з'явилося, очевидно, у 7 ст. й спочатку означало лише мову, якою розмовляли у східній частині імперії франків. Цю імперію, яка досягла своєї найбільшої могутності під час правління Карла Великого,

* Бурдель А. – студентка спеціальності міжнародна інформація, кафедра міжнародної інформації, Інституту математики та фундаментальних наук.

населення народності, що говорили частково германським, а частково романським діалектами. Після смерті Карла (814 р.) вона швидко розпалася. Під час різних поділів спадщини виникла Західна і Східна імперії, при чому політичний кордон співпадав приблизно з мовним кордоном між німецькою та французькою мовами. Позначення “німецький” із мови перейшло на її носіїв і врешті на регіон проживання (“Німеччина”).

Німецький західний кордон був зафіксований відносно рано і залишався досить стабільним. На протигагу йому східний кордон мінявся протягом століть. Біля 900 років він проходив приблизно по р. Ельбі і Заале. Пізніше німецький район поселення поширився далеко на схід – частково мирним шляхом, а частково і насильницьким. Цей рух припинився лише в середині 14 століття. Досягнутий тоді етнічним кордоном між німцями і слов'янами проіснував до Другої світової війни [1,с.10].

У 1949 р. західні окупаційні власті розпочали побудову вільного й демократичного державного устрою. Внаслідок цього утворилися дві держави: Німецька демократична республіка зі столицею Берлін та Федеративна республіка Німеччина зі столицею Бонн [3,с.856].

Розкол Німеччини на 2 окремі держави став фактом, і це внесло зміни у міжнародні відносини в Європі. Вже у 1950 році канцлер ФРН Конрад Аденауер (перший канцлер ФРН), палкий прихильник ідеї об'єднаної Німеччини, пропонує провести вибори на всій території Німеччини. Керівник НДР, Отто Гротеволь, пропонує скликати установчу раду, в яку ввійдуть представники обох країн, причому і ФРН і НДР погодилися, щоб ці вибори прозодили під контролем ООН. СРСР спочатку підтримав цю ідею, а потім схаменувся, бо населення ФРН в 2 рази перевищувало населення НДР.

У вересні 1955 року, після візиту Аденауера до Москви, між СРСР та ФРН встановлюються дипломатичні відносини. Підписуючи договір про встановлення дипломатичних відносин, Аденауер підкреслив, що це не означає визнання територіальних змін обох країн, і наполягав на тому, що він представлятиме весь німецький народ, а не лише ФРН. На закріплення цієї позиції, в грудні 1955 з'являється доктрина Ханштейна (статсекретар МЗС): всяка держава, яка встановить дипломатичні відносини з НДР, автоматично розриває їх з ФРН (виняток було зроблено лише для СРСР): були розірвані дипломатичні відносини з Кубою, Югославією та Занзібаром. Однак залишалося ще питання Західного Берліну. Хрущов у своїх мемуарах писав: “Що я повинен був робити? Тільки у липні 1961 року НДР залишило 30 тис. людей”. Західний Берлін було поділено. Існували так звані адміністративні кордони, але проблем пробратися в Західний Берлін із Східного не було. Тому було вирішено побудувати посилений кордон між Західним та Східним Берліном. В ніч на неділю, коли люди були за містом, було побудовано кордон спочатку з колючого дроту, а пізніше – бетону стіну. Середня висота муру – 2,5 м. Загальна довжина – 16 км. Насправді це було 2 стіни, між ними були закладені міни, весь простір прострілювався.

Коли Кеннеді приїхав в Берлін, він досить влучно сказав, що “стіна – це саме мерзотне і переконливе свідчення провалу комуністичної системи” [4, с.56].

Восени 1987 р. ситуація в НДР різко погіршилася. Державна заборгованість становила більш ніж 20 млрд. дол. Катастрофічного масштабу набула еміграція кваліфікованих кадрів та молоді. Країну з населенням 20 млн. чол. залишило близько 3 млн. чол.

Західнонімецький уряд завжди вважав відкритим німецьке питання, суттю якого залишалося возз'єднання Німеччини. У 1982 р. бундестаг обрав канцлером ФРН голову ХДС Гельмута Коля, який сформував кабінет у складі представників ХДС/ХСС і ВДП. Новий уряд активізував діяльність щодо поліпшення господарського становища, яке ускладнилося внаслідок економічних криз 1974—1975 і 1980-1982 рр. З 1983 р. в економіці відбувалося поступове піднесення, яке тривало до 1990 р. Промислове виробництво щороку збільшувалося на 3,5-5%, зменшувалася кількість безробітних, припинилася інфляція.

У той час правляча верхівка Східної Німеччини з недовір'ям і тривогою зустріла суспільно-політичні зміни в СРСР. З 1985 р. Е. Хонеккер та його оточення недвозначно заявляли, що наслідувати радянському прикладові, проводити в себе «перебудову» вони аж ніяк не збираються. Однак, незважаючи на порівняно високий життєвий рівень, населення НДР виявляло чимраз більше невдоволення всевладдям СЄПН і органів безпеки, відсутністю елементарних громадянських прав і свобод, цензурою, заборонаю приватних поїздок до ФРН та інших західних країн, ізоляцією НДР від вільного світу.

Обурення й протести громадськості викликала фальсифікація результатів виборів до місцевих органів влади у травні 1989 р. Групи інакомислячих стали об'єднуватися в широкий демократичний рух під назвою «Новий форум». Улітку того ж року набули масового характеру втечі громадян НДР на Захід, які стали можливими після відкриття Угорщиною свого кордону з Австрією для туристів з НДР. Десятки тисяч східних німців поспішили скористатися з можливості покинути «державу робітників і селян». Одночасно у Лейпцигу, Дрездені, Берліні та інших містах НДР почали проводитися масові демонстрації з вимогами свободи і демократичних змін.

Незважаючи на кадрові зміни у СЄПН, стихійні демонстрації у містах НДР тривали, влада поступово втрачала контроль за ходом подій.

Знаменною подією стало відкриття, під натиском народних мас, у ніч на 10 листопада 1989 р. кордону між Східним і Західним Берліном. Сумнозвісний Берлінський мур рухнув. Він простояв понад 28 років. За цей час 5075 втікачам зі Східного Берліна вдалося подолати даний бар'єр, але 79 перебіжчиків було вбито. З 245 затримано й засуджено.

Вуличні виступи в Берліні та інших містах перетворювались на бурхливі демонстрації. Виникали нові політичні партії й угруповання. Усе ширшими верствами суспільства НДР і ФРН оволодівала ідея об'єднання двох німецьких держав, відновлення єдиної Німеччини. На ці тенденції змушена була зважати оновлена СЄПН-ПДС.

У Берліні 31 серпня 1990 р. було підписано договір про об'єднання між ФРН і НДР, який передбачав входження Східної Німеччини до складу ФРН 3 жовтня 1990. Врегулювалися міжнародні аспекти об'єднання Німеччини. Для цього були проведені переговори представників ФРН, НДР, СРСР, США, Великої Британії й Франції; 12 вересня у Москві укладено Договір про остаточне врегулювання щодо Німеччини. Ним передбачалося, що до об'єднаної Німеччини належатимуть території ФРН, НДР і всього Берліна. Жодних територіальних претензій ні до кого Німеччина не висовуватиме. На момент об'єднання країна одержить повний суверенітет; права й відповідальність 4-х держав на її території будуть скасовані; СРСР і Німеччина укладуть договір про виведення радянських військ зі Східної Німеччини впродовж 3-4-х років; ФРН скоротить армію до 370 тис. осіб; об'єднана Німеччина відмовляється від виробництва, збереження й застосування атомної, біологічної та хімічної зброї. Тоді ж було погоджено, а в листопаді підписано Договір про добросусідство, партнерство та співробітництво між СРСР і Німеччиною [5, с.86]. Міжнародні наслідки об'єднання Німеччини: поява нової економічно-могутньої держави з населенням 87 млн. чол. Об'єднана Німеччина стала першою силою у Західній Європі [2, с.66].

Після об'єднання Німеччини перед Німеччиною та її союзниками постали нові завдання:

- Продовжувати відбудову нових федеральних земель і завершити внутрішнє об'єднання Німеччини;
- Необхідно удосконалювати і поглиблювати Європейський Союз;
- Потрібно створювати і зберігати глобальну архітектуру миру та безпеки.

Той факт, що Німеччина посідає третє місце за розміром внесків до Організації Об'єднаних Націй (8,9 %) бюджету ООН свідчить про намагання федерального уряду зробити свій внесок у стабільність та забезпечення миру.

Протягом останніх років розвиток економіки постійно зростає, завдяки цьому ВВП за останні роки зріс на 7,3 %. Вкладені кошти і організаційні заходи разом з активною участю людей призвели до того, що нові федеральні землі перетворилися в провідний регіон економічного зростання в Європі. До важливих заходів належить податкова реформа, яка передбачає зрозуміле для кожного і більш помірковане оподаткування [1, с.60].

Що стосується самих жителів Німеччини, то три чверті німців позитивно оцінюють об'єднання країни. До такого висновку прийшли співробітники соціологічної служби Emnid у результаті опитування суспільної думки за замовленням телеканалу N24. Майже кожен п'ятий німець (19 відсотків) хотів би повернути Берлінську стіну назад. На сході країни таких 21 %. Крім того, з'ясувалося, що багато східних німців почувають себе людьми другого сорту. 74 % жителів Східної Німеччини вважають себе обділеними в порівнянні з західними німцями. У той же час 73 % жителів на заході країни не бачать причин для таких поглядів [6, с.7].

Підводячи висновки, можна сказати, що об'єднання єднання Німеччини стало позитивною сторінкою в історії даної країни. Адже тепер Німеччина є могутньою, визнаною усім світом державою.

1. „Німеччина у фактах ”. - Франкфурт-на-Майні, 1998. – 544 с.; 2. Бжезінський З. „Велика шахівниця”. – Львів – Івано-Франківськ, 2000. – 236 с.; 3. Енциклопедія. „УСЕ”. – Київ, 2003. – 1412 с.; 4. Всесвітня історія. – Київ, 1995. – 317 с.; 5. Історія Німеччини – Київ, 1997. – 175 с.; 6. За матеріалами Вести, Deutsche Welle(www.dw-world.de).

Туманова А.А.*

Соціально-економічний розвиток транскордонного регіону (на прикладі євро регіону «Буг»)

Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі є стратегічною метою України, тому що це є найкращий спосіб реалізації національних інтересів, побудови економічно розвинутої і демократичної держави та зміцнення позицій у світовій системі міжнародних відносин. Економічний потенціал ЄС та динаміка його розвитку дають можливість дійти висновку про те, що ЄС являє собою великий ринок збуту виробів та джерело задоволення потреб України в найрізноманітніших споживчих та інвестиційних товарах. До того ж торгівля з ЄС є важливим джерелом надходження вільно конвертної валюти, дозволяє обмежувати бартер, масштаби якого сьогодні загрожують економічній безпеці країни.

Протягом кількох останніх років тема ролі регіонів у житті держави, їх відносин з центром знаходиться у фокусі уваги як політиків і представників органів державного управління, так і спеціалістів та експертів, які професійно вивчають цю тематику. Було б перебільшенням стверджувати, що основною і єдиною причиною нинішньої економічної ситуації в країні є недосконалість регіональної політики. Проте, навряд чи доводиться сумніватися в тому, що це одна з основних причин. Багаторічний світовий і, передусім, європейський досвід взаємодії держав доводить, що найбільший потенціал до інтегрування та співробітництва мають прикордонні території.[1 с.141]

Транскордонне співробітництво як форма кооперації є обов'язковою для європейської інтеграції. Для його успішного здійснення потрібні партнерство та зміни у розширенні співпраці на регіональному рівні, яка є джерелом цього співробітництва. Транскордонне співробітництво на європейському континенті є “мостом” між сусідами, а євро регіони виступають “локомотивами” процесу європейської інтеграції. Метою створення євро регіонів у рамках країн ЄС є: усунення перешкод, пов'язаних із перетинанням кордонів, зміцнення економічного, соціального, культурного співробітництва, мінімізація екологічних проблем на прикордонні держав-сусідів та вирішення проблем, пов'язаних із безпекою підприємництва і туризму. Що ж ми маємо на увазі під словом “транскордонне співробітництво”? Транскордонне співробітництво – це специфічна сфера зовнішньоекономічної, політичної, екологічної, культурно-освітньої та інших видів діяльності, що здійснюються на регіональному рівні між двома чи більше країнами. Особливістю такого співробітництва є наявність кордону і необхідністю його облаштування, спільним використанням природних ресурсів та, відповідно, спільним вирішенням проблем екологічної безпеки та більш широким взаємним спілкуванням населення сусідніх держав.

Транскордонному співробітництву на регіональному рівні властиві чотири етапи процесу розвитку: вивчення існуючих зв'язків між партнерами регіону; визначення стратегії розвитку; розробка і забезпечення програм розвитку, моніторинг і оцінка. Воно проходить у декількох напрямках: урядово-регіональному і регіонально-локальному. В першому випадку співробітництво спирається на міжнародні угоди і поширене там, де є велика децентралізація управління. Регіонально-локальне співробітництво розвивається досить спонтанно. Його рушійною силою є особисті контакти з сусідами, які викликані господарськими потребами, а

* Туманова А.А. - студентка спеціальності міжнародна інформація, кафедра міжнародної інформації, Інституту математики та фундаментальних наук.